

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975)

Ефективна економіка № 12, 2016

УДК 336.63

*Ю. В. Василюшен,
к. е. н., ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ
О. С. Коваленко,
аспірант, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ
О. О. Свириденко,
аспірант Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки
Міністерства економічного розвитку та торгівлі, м. Київ*

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ТА СЕРЕДЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

*U. Vasulushen,
PhD in Economics, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
O. Kovalenko,
postgraduate, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
O. Svurudenko,
postgraduate, State Scientific Research Institute for Information and Economic Modeling*

FINANCIAL INSTRUMENTS OF INNOVATION ACTIVITY STIMULATING OF SMALL AND MIDDLE BUSINESS IN UKRAINE

Інновації є основою раціоналізації економіки. Вони дозволяють підвищити продуктивність праці, зменшити споживання ресурсів для виготовлення одиниці продукції й час виконання певного процесу. Економічний розвиток національної економіки вимагає вирішення важливого завдання, а саме масовості використання інновацій. Для забезпечення масовості в економіці держави важливим є фінансування їх розробки та впровадження. З точки зору фінансування, розробка інновацій та їх впровадження є різними за рівнем ризику процесами. Розробка містить в собі вищий рівень невизначеності, як наслідок вищий ризик. В розвинутих країнах фінансування цього процесу – прерогатива небанківських інститутів. Впровадження є менш ризиковим процесом й лежить в площині інтересів банків. В роботі проаналізовано зарубіжний досвід стимулювання фінансування інновацій, й на основі проаналізованого матеріалу розглянуто можливі шляхи збільшення фінансування інноваційної діяльності малого та середнього бізнесу (далі МСБ) в Україні.

Innovations are the base of the rationalizing economics. They let to increase productivity, to reduce consumption of resources needed for producing of the product unit and time of some process. Economic development of national economics requires solving of important task, namely mass usage of innovations. For mass usage in economics of state there are important processes of development and implementation of innovations. In terms of development of innovations and their implementation they have different risk level. Development of innovations has higher uncertainty in itself, as result higher risk. In the development countries financing of this process is the prerogative of the non-banks institutions. Implementation has less risks and lie in the banks area. In the paper foreign experience of stimulation of innovation financing is analyzed and basing on the analyzed material possible ways of financing of small and middle businesses innovation in Ukraine increasing is considered.

Ключові слова: малий та середній бізнес, інновації, фінансові інструменти.

Key words: small and middle business, innovations, financial instruments.

Причина популярності теми інновацій досить очевидна – інновації дозволяють збільшити продуктивність праці та зменшити споживання ресурсів, що прямо впливає на конкурентоспроможність національної економіки. Чим більше впроваджується інновацій, тим більш конкурентоздатною вона є.

Очевидно, що для розробки інновацій (нових матеріалів, техніки, технологій і т.д.), необхідним є фінансування. Економіка України за показником фінансування значно поступається розвинутих країнам. Звідси, для того щоб наздогнати розвинуті країни, основним завданням стає збільшення фінансування розробок та просування інновацій в суспільному житті. Уже на основі цього постає основана проблема – яким чином/як можна збільшити обсяги фінансування малого та середнього бізнесу в Україні з метою стимулювання його інноваційної діяльності.

Окремі аспекти фінансово-кредитного забезпечення інновацій досліджуються в роботах багатьох українських та зарубіжних вчених, серед яких: В.Гесць [1], F.Lopez de Silanes Molina [2], J.McCahery [2], G.Korres [3], Д.Леонов, В.Мельник, Р.Мертон, М.Міллер, D.McKenzie, С.Онишко, С.Онікієнко, J.Ostry, R.Roadway, А.Соколовська, Дж.Стігліц, D.Schoenmaker, D.Stanisic, О.Тимченко, В.Федосов, Л.Федулова [4], А. Frankel (https://scholar.google.com.ua/citations?user=FPc_unIAAAAJ&hl=ru&oi=sra) [5], M.Friedman, M.Fafchamps, A.Shah, J.Schreger (<https://scholar.google.com.ua/citations?user=yfaO7MwAAAAJ&hl=ru&oi=sra>) [5], Й.Шумпетер, А.Hillman, Н.Shulman, С.Woodruff, T.Carvalho (<http://www.inderscienceonline.com/author/Carvalho%2C+Nuno>) [6], S.Nunes (<http://www.inderscienceonline.com/author/Nunes%2C+Sandra>) [6], С.Surugiu, М.Surugiu [7], J.Tirole [8]та ін.

Результатами наукових розробок зарубіжних й вітчизняних учених є теоретичне обґрунтування інновацій, фінансово-кредитного забезпечення інноваційної діяльності, аналіз стану інноваційної сфери, визначення проблем і перешкод, що стримують інноваційну активність, а також обґрунтування стратегічних напрямів інноваційного розвитку економіки. На особливу увагу заслуговують праці Нобелівського лауреата J.Tirole [8] (2014 р.), в яких доведений факт позитивного впливу податкової регуляції ринку на розвиток інновацій. Carvalho (<http://www.inderscienceonline.com/author/Carvalho%2C+Nuno>) Т. і Nunes (<http://www.inderscienceonline.com/author/Nunes%2C+Sandra>) S. [6] досліджували соціально-економічні фактори, що сприяють інноваційному розвитку Європейського союзу, а Surugiu С. та Surugiu М. [7] - вплив податкових та маркетингових стимулів на інновації. Проте, напрацювання вчених потребують доповнення з урахуванням економічного спаду та браку фінансових ресурсів в Україні. У таких умовах дослідження проблем, пов'язаних з фінансуванням пріоритетних напрямків інноваційної діяльності та підвищення інноваційної активності МСБ як рушія економічного зростання та запоруки соціальної стабільності в нашій державі, набувають особливого значення. Необхідні дослідження світової практики фінансово-кредитного забезпечення інновацій та обґрунтування доцільності й ризиків їх імплементації в умовах монополізованої, низькотехнологічної та низькопродуктивної економіки України.

Метою статті є вирішення окресленої вище проблеми, а саме пошук шляхів збільшення обсягів фінансування інноваційної діяльності малого та середнього бізнесу в Україні.

Розвиток провідних країн світу (США, Японія, Німеччина, Велика Британія та інші) слугує орієнтиром, до якого в майбутньому будуть рухатися інші країни, які відстають за показниками економічного розвитку, в тому числі й Україна. Впровадження нових зразків техніки, в тому числі роботизація, розвиток технологій є невід’ємною частиною сучасних економік цих країн. Одним словом невід’ємною їх частиною є інновації. Цей шлях – це побудова постіндустріальної економіки (постіндустріального суспільства). Постіндустріальна економіка характеризується підвищенням продуктивності праці, зменшенням потреб в робочій силі; зростанням використання інформаційних технологій.

Перш ніж розглядати питання фінансування інновацій, варто розмежувати саме інновації (розробку нових видів матеріалів, технологій) від впровадження інновацій. Це є дуже важливим при розгляді фінансування інноваційних проектів. Оскільки розробка інновації є високо ризиковим процесом, впровадження інновацій – менш ризиковим, у зв’язку з тим, що інновації пройшли етап тестування й «визнані» ринком (користуються попитом). Для економічного зростання стимулювання інновацій та їх широке *впровадження* є двома різними важливими завданнями. Сама інновація без широкого розповсюдження має незначний вплив на економічний розвиток. Впровадження (широке застосування) спричиняє економічні зміни, призводить до економічної раціональності та економічного зростання. В основі широкого впровадження лежить фінансування. Без фінансування неможливо досягти поширення інновації. Звідси важливим завданням є фінансування інновацій, ще більш гострим це питання стає в умовах економічної кризи та високої вартості фінансових ресурсів (кредитів), що зараз спостерігається в Україні.

1. Згідно з наявними в США оцінками на 1 дол., вкладений в НДДКР, припадає 9 дол. зростання ВВП [9]. Хоча ці дані можуть бути досить загальними, однак орієнтир для України має бути очевидним – сприяння (створення сприятливих умов) здійсненню наукової діяльності, а також її впровадження у виробництво, надання послуг та виконання робіт. Сучасні техніка та технології розвиваються швидкими темпами. В одних країнах впровадження нових розробок є досить коротким процесом. В інших, до яких відноситься й Україна, цей процес є досить тривалим й точковим, не масштабним. Без переходу впровадження до використання така діяльність втрачає свій сенс. Саме тому ці два етапи мають бути тісно пов’язаними й розробка (1 етап) має швидко й органічно переходити у впровадження (2 етап).

2. Відповідно до даних Державної служби статистики [10] витрати на виконання наукових та науково-технічних робіт в Україні в 2015 році становили 12,2 млрд. грн., в тому числі 4,2 млрд. грн. (34,43%) за рахунок коштів державного бюджету. Залишок – приватний капітал та кошти іноземних фондів. Основним завданням є збільшення цієї суми, в тому числі й суми коштів державного бюджету, при одночасному забезпеченні високої ефективності розробок.

Дещо відходячи від теми маємо зазначити, що малий та середній бізнес є важливою складовою економіки держави. Але важливо визнати, що домінуючу роль має займати великий бізнес, який за своєю природою є потужнішим, сильнішим, ефективнішим; є локомотивом економіки. Малий та середній бізнес має йти після великого бізнесу. Така структура сприяє найбільшому процвітанню економіки. Але ще раз зазначаємо, що МСБ є важливою органічною частиною сучасної економічної системи України.

Інноваційний розвиток бізнесу потребує значних фінансових ресурсів, в тому числі це стосується й малого та середнього бізнесу. Як було визначено раніше, основним завданням держави має стати реалізація політики щодо збільшення фінансування розробок та впровадження інновацій. Фінансування може здійснюватися за рахунок *власних коштів, коштів інвесторів, кредитів, коштів з державного бюджету*.

По можливості використовуються власні кошти. Однак акумулювання власних коштів – досить тривалий процес. Відповідно оновлення техніки, впровадження нових технологій відбувається повільно. Зовнішні запозичення дозволяють значно пришвидшити процес розвитку.

На макроекономічному рівні важливим питанням є участь держави в процесі фінансового забезпечення малого та середнього бізнесу (в принципі як і великого): субсидії, пільгове оподаткування та кредитування, виділення коштів для цільового кредитування, компенсація відсотків за кредитуванням.

Розглянемо можливі способи збільшення фінансування інновацій в Україні.

Державне фінансування (бюджетне фінансування/виділення коштів з державного бюджету).

Виділення певної суми з бюджету є проблематичним. Оскільки наразі існує дефіцит державного бюджету. На нашу думку, виділення коштів можливе після збалансування державного бюджету. Тобто хоча б відсутність дефіциту впродовж значного періоду часу, припинення даної тенденції.

Відволікаючись від теми, зазначимо, що державний дефіцит свідчить про те, що уряд не співставляє власні бажання з можливостями. Важливість дотримання необхідного балансу є основою від якої варто відштовхуватися. В тому числі, це стосується й фінансування інновацій.

Звичайно, що можливим варіантом є направлення запозичень урядом на фінансування інновацій. Але, на жаль, це не відбувається. Здебільшого запозичення йдуть на покриття дефіциту.

Дешеві кредити (компенсація відсотків за кредитами).

В Україні основним джерелом зовнішніх ресурсів є банки, на відміну від розвинутих країн, де окрім банків функціонує розвинутий фондовий, а також є розвинуті механізми фінансування інновацій. Банки більше зорієнтовані на кредитування проектів, які мають ризик менший від інновацій; на кредитування проектів, в яких точно можна визначити грошовий потік або отримати забезпечення. Інновації характеризуються високою мірою невизначеності, як наслідок – ризику.

Перевага «дешевих кредитів» в порівнянні з попереднім варіантом – має виділятися значно менша сума коштів з бюджету. Але питання дефіциту й в даному варіанті присутнє. Основними факторами є вартість та термін. Чим нижчою є вартість (відсоткова ставка) та більшим термін, тим доступнішими є кредити.

Пільгове оподаткування. Держава може вміло використовувати оподаткування для стимулювання впровадження інновацій. Перш за все шляхом пільгового оподаткування, тобто зменшення ставки податку на прибуток для підприємств, що займаються НДДКР та впровадженням їх у виробництво. Таким чином, ставка податку на прибуток стає інструментом впливу органів влади на інноваційний розвиток держави. Можливість застосування цього інструменту напряду залежить від планів державних органів щодо наповнення державного бюджету.

Створення банку розвитку, основною метою якого має бути кредитування інновацій, в тому числі інновацій малого та середнього бізнесу.

В Україні реалізуються інноваційні проекти, однак їх масштаби, порівнюючи з масштабами в інших розвинутих країнах (США, країни Європи, Канада, Японія та інші), є незначними. Через це потрібно активізувати цей процес шляхом застосування фінансово-кредитних механізмів стимулювання інновацій в МСБ та провадження активної інноваційної політики.

Держава по відношенню до інноваційної сфери економіки може проводити три різні типи державної політики:

- створення сприятливих умов але відмовитись від прямого втручання (державне фінансування) – на практиці зустрічається;
- лише пряме втручання (державне фінансування) – на практиці не зустрічається;
- змішаний тип (елементи першого та другого типів) – на практиці зустрічається.

Необхідно зазначити, що державою здійснюються спроби в напрямі активізації впровадження інновацій. В Україні є державне стимулювання інноваційної діяльності бізнесу, в тому числі МСБ. Функціонують такі фонди як Німецько-Український Фонд (НУФ) та «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу». Таким чином, можна віднести політику України в даному питанні до третього типу – змішаний тип. Щоправда ефективність такої політики залишається низькою.

Діяльність Німецько-Українського фонду (далі - НУФ) спрямована на фінансування малого та середнього бізнесу. НУФ створений в 1999 році. Держава в даному фонді представлена НБУ (31,3%) та Міністерством фінансів (31,3%). Також учасником фонду є KfW (Кредитна установа для відбудови – 31,3%. KfW – німецький банк, що займається кредитуванням домашніх господарств, малого та середнього бізнесу - €500 млрд.).

Схема діяльності фонду наступна: НУФ залучає ресурси на зовнішніх ринках, після чого надає кредити українським банкам. Останні в свою чергу надають кредити своїм клієнтам для розробки та впровадження інновацій.

3. З 2012 року почав діяти «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу», метою якого є фінансування інноваційних проектів малого бізнесу в Україні. Відповідно до пункту 5 Постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної установи «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу» [11] «фонд утворений з метою надання державної підтримки для впровадження вітчизняних високотехнологічних наукових, науково-технічних розробок та винаходів у виробництво відповідно до пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, насамперед для підтримки реалізації інноваційних проектів суб’єктів малого підприємництва (малого інноваційного бізнесу)».

На жаль, інформація щодо діяльності цього фонду є досить обмеженою й складно зробити висновок про успішність його діяльності.

4. Окрім того в Україні розробляється стратегія розвитку малого та середнього бізнесу до 2020 року, метою якої є створення сприятливих умов для МСП. Цим документом передбачається створення Агентства розвитку малого та середнього підприємництва, основними функціями якого мають бути надання консультаційних послуг; збору і надання інформації МСП щодо вимог на експортних ринках; допомоги МСП в бізнес-плануванні; допомоги у співпраці з міжнародними донорськими та фінансовими установами; пошуку можливих шляхів фінансування; підтримки в області маркетингу на експортних ринках; підтримки бізнесу з метою адаптації до вимог поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі; розвитку бізнес-об’єднань [12].

Головним завданням держави є створення сприятливих умов для ведення МСБ, а також відновлення абсорбційної спроможності інновацій серед вітчизняних споживачів. Крім того, НБУ має – працювати над зниженням відсоткових ставок за кредитами; забезпеченням стабільності національної валюти (відсутність масового закриття банків, стабільність об’єму депозитів, забезпечення низького рівня коливання валютного курсу).

В європейських країнах існує система фондів та програм, які забезпечують фінансування проектів, в тому числі й інноваційних проектів малого та середнього бізнесу. До деяких з них українським МСБ надано доступ (див. табл. 1):

Таблиця 1.
Доступні для українських підприємств МСБ європейські фонди фінансової допомоги

Програма	Роки реалізації	Бюджет	Цільове спрямування коштів
COSME (Competiveness of Small and Medium Enterprises)	2014-2020	2,3 млрд. євро	Полегшення виходу МСБ на зовнішні ринки (забезпечення консультативних та аналітичних послуг, пов’язаних із експортно-імпортною діяльністю підприємств, розширенням торговельно-економічних зв’язків). Поліпшення умов для конкурентоспроможності; Формування культури ведення бізнесу.
Horizon-2020	2014-2020	80 млрд. євро	Програма наукових досліджень та інновацій, серед напрямків якої можна виділити дослідницьку діяльність, інноваційну діяльність підприємств, підприємництво. Програма надає підтримку широкому спектру діяльності: від наукових досліджень, демонстраційних проектів та інновацій, готових до виходу на ринок.
East Invest	2010-2017	14 млн. євро	Заходи для МСБ, які включають: семінари, тренінги, торгові ярмарки, навчальні візити, інвестори для МСП, презентаційні тури и т.д.

EU SURE (EU Support to Ukraine to Relaunch the Economy)	2016-2020	55 млн. євро	Програмою передбачено два основні напрямки: перший - на загальнодержавному рівні буде надаватись технічна допомога та консультування з питань вироблення політики для завершення існуючих процесів з дерегуляції та створення відповідного інформаційного Інтернет-порталу для малого і середнього бізнесу; другий - на регіональному рівні програма передбачає надання практичних консультацій для малого і середнього бізнесу та розвиток підприємницьких навичок через мережу центрів з розвитку бізнесу.
EFSE (European Fund for Southeast Europe) - ENR (European Neighborhood Region)	2005 - необмежений період	974 млн. євро (заявлені зобов'язання від інвесторів)	Надання позики для малих та мікропідприємств, позики для сільських господарств (рослинництво, тваринництво, переробка сільськогосподарської продукції), житлові кредити, що надаються через місцеві комерційні банки, макрофінансові інституції або небанківські організації.
DCFTA (Deep and Comprehensive Free Trade Area (https://en.wikipedia.org/wiki/Deep_and_Comprehensive_Free_Trade_Area))	2014-2024	10 млн. євро грант Європейського Союзу, 70 млн. євро інвестицій	Програма є частиною об'єкта, що підтримує реалізацію поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Програма діє в Україні, Грузії, Молдові.
UKEEP (Ukraine Energy Efficiency Programme (http://saee.gov.ua/sites/default/files/14_UKEEP.pdf))	-	3-10 млн. долл. США	Цільове фінансування ЄБРР для українських приватних компаній у різних секторах економіки, метою яких є інвестування у проекти з енергоефективності та поновлюваної енергетики.

USELF (Ukraine Sustainable Energy Lending Facility (https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=8&sqj=2&ved=0ahUKEwjDuPftoY_QAhVFFywKHVJaDwwQFggwMAc&url=http%3A%2F%2Fwww.ebrd.com%2Fdocuments%2Fclimate-finance%2Fget-uself-case-study.pdf&usg=AFQjCNETRFJwvI9DRSoWv9SCxGETRB-m5A&bvm=bv.137901846,d.bGg))	-	до 140 млн. євро	Програма створена для сприяння реалізації проектів з використанням поновлюваних джерел енергії в Україні. Надаються кредити на допомога в розробці проектів, які відповідають за фінансовим, технічним, екологічним критеріям Програми. Компаніям, які беруть кредити в рамках Програми, надаються можливості отримати фінансування СБРР та безкоштовну технічну допомогу від провідних міжнародних та вітчизняних експертів.
Unlimit Ukraine	-	-	Проект підтримки молодих та перспективних підприємців, які формують кластер мікро-та малого бізнесу в Україні. Проект ініційований Європейською Бізнес Асоціацією спільно с компанією Philip Morris Ukraine. Проект має на меті надати поштовх молодому українському бізнесу до зростання та розвитку. В рамках проекту підприємці мають змогу отримати підтримку від Європейської Бізнес Асоціації у вигляді: <ul style="list-style-type: none"> - освітніх заходів та консультацій; - зустрічей з менторами; - інформаційної підтримки; - налагодження бізнес-контактів.
STAREP (Strengthening Auditing and Reporting in the Countries of the Eastern Partnership)	2014-2017	10 млн. євро	Послуги з підтримки бізнесу; підтримує доступ до позичальників малого та середнього бізнесу та фінансування через модернізований бухгалтерський облік та фінансову звітність.
SME Facility	2010-2020	15,3 млн. євро, 150 млн. євро інвестицій	Широкий спектр фінансових послуг та продуктів для малого та середнього бізнесу, які роблять доступнішими «довгі» гроші для малого та середнього бізнесу; позики, зокрема в національній валюті, loans, including in local currency, інвестиції в акціонерний капітал та гарантії.

Зазначені вище – це лише декілька програм, які діють на території Європейського Союзу (ЄС) та зорієнтовані на розвиток малого та середнього бізнесу. Проте вже наведені приклади (великі суми, значний проміжок часу дії програм) свідчать про важливе місце МСБ в економічному житті ЄС.

На сьогоднішній день центральні банки багатьох розвинутих країн реалізують політику кількісного пом’якшення (QE – quantitative easing), тобто здійснюють емісію з метою забезпечення росту економіки. В першу чергу це стосується кредитування малого та середнього бізнесу. Центральні банки рефінансують банки другого рівня, які в свою чергу кредитують свої клієнтів. Так, наприклад,

- ФРС США здійснювала політику кількісного пом’якшення та стимулювання кредитування малого та середнього бізнесу (*MBS Purchase Program*) для забезпечення економічного зростання в кінці 2009 та на початку 2010 років. Дотримання даної політики сприймалося як інструментом виходу з економічної кризи й подолання її наслідків[14];

- Банк Англії проводить Програму *Funding for Lending Scheme with “incentives forlending skewed towards SMEs”*, відповідно до якої банки другого рівня отримують кошти від центрального Банку для фінансування підприємств реального сектору економіки, в тому числі малий та середній бізнес [15];

- ЄЦБ здійснює цільові довгострокові операції рефінансування банків для кредитування виробництва (*Targeted for Long-Term Refinancing Operations: for non-mortgage bank lending*) [16];

Є в Україні приклади успішного залучення вітчизняними банками іноземних інвестицій. Так одним з прикладів може слугувати співробітництво між ПАТ «Мегабанк» та Symbiotics SA. Остання надала банку кредит в розмірі \$7,75 млн. Кошти надані з метою підтримки малого та середнього бізнесу в Україні. Як зазначається «субкредити планується виділяти на поповнення обігового капіталу підприємств, а також на покупку виробничого обладнання» [17]. Однак варто відмітити, що це поодинокі випадки, відсутня системність, відсутня критична маса.

Малий та середній бізнес є важливою частиною українською економіки. Попри меншу ефективність з великими підприємствами, МСБ забезпечує зайнятість значної частини людей працездатного віку, чим й пояснюється його надзвичайна важливість в економіці – розвиток МСБ зменшує безробіття, є важливим моментом у забезпеченні стабільного соціального середовища.

В країнах Європи з метою розвитку МСБ та впровадження ними інновацій є ряд інструментів. Одним з основних є фонди/програми розвитку, які займаються фінансуванням та консультуванням представників МСБ. Особливо важливою є допомога таких фондів/програм на початковому етапі розвитку МСБ.

В Україні наявний змішаний тип підтримки інновацій МСБ – використовуються як прямі методи стимулювання (цільове фінансування з бюджету, дешеві кредити – компенсація відсотків по кредитам) так й непрямі – створення сприятливих умов (пільгове оподаткування).

Роль держави в сучасній економіці дуже висока; розробка й впровадження інновацій вимагають активної участі держави (проявляється в виділенні коштів з бюджету, фінансування; пільгове оподаткування; розробка законодавчих актів, які мають чітко регулювати відносини; скасування обмежень). На першому місці – фінансування, в різних формах: пряме фінансування розробок, участь разом з приватним капіталом в реалізації певного проекту.

Економіка України зараз переживає кризу. Необхідним інструментом для забезпечення її відновлення та росту є реалізація політики кількісного пом’якшення (QE – quantitative easing), яка зараз реалізується багатьма розвинутими країнами. Важливим моментом при її реалізації є рефінансування банків другого рівня для кредитування малого та середнього бізнесу для розробки інновацій або їх впровадження.

Література.

1. Геєць В.М. Інноваційна Україна 2020: Національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін.: НАН України. К., 2015 - 336 с.
2. Lopez de Silanes Molina F., McCahery J., Schoenmaker D., Stanisic D. The European Capital Markets Study: Estimating the Financing Gaps of SMEs. - Duisenberg School of Finance: Amsterdam, 2015. – 179 p.
3. Korres G. & Polipronopoulos G.A new approach towards the measurement of innovation and technological activities // Journal of European economy. – 2011, Vol.10. – p.213-243
4. Федулова Л. І. Концептуальні засади формування інноваційної системи підприємств / Л. І. Федулова // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - № 10. - С. 195-205.
5. Frankel J. & Schreger J. Over-optimistic official forecasts and fiscal rules in the eurozone // Review of World Economics. – 2013, Vol.149, № 2. – P.247-272.
6. Carvalho T., Carvalho L., Nunes S. A methodology to measure innovation in European Union through the national innovation system // International Journal of Innovation and Regional Development, 2015, Vol. 6, Issue 2. – p.159-180
7. Surugiu C. & Surugiu M. Innovation-LED economic development through marketing and tax incentives //Annuals of the University of Craiova, Economic Sciences Series, 2015,Vol.1, p.100-109
8. Tirole J. Overcoming Adverse Selection: How Public Intervention Can Restore Market Functioning, American Economic Review, 2012, Vol. 102, pp. 29–59.
9. Федорчук І. В. Розвиток і фінансування інновацій: зарубіжний досвід і вітчизняна прктика [Електронний ресурс] / І. В. Федорчук – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/2480/1/finansuvannia_innovacijy.pdf (http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/2480/1/finansuvannia_innovacijy.pdf).
10. Державна служба статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (<http://www.ukrstat.gov.ua/>).
11. Про утворення Державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної установи “Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу” [Електронний ресурс] // Кабінет Міністрів України. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1396-2011-%D0%BF> (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1396-2011-%D0%BF>).
12. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року» [Електронний ресурс] // Міністерство економічного розвитку та торгівлі. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=29c94bc5-77f2-44af-bbf4-5f13e382a3b2&title=ProektPostanoviKabinetuMinistrivUkrainiproZatverdzhenniaStrategiiRozvitkuMalogoISerednogoPidprimnitstvaVUkrainiNaPeriodDo2020-Roku> (<http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=29c94bc5-77f2-44af-bbf4-5f13e382a3b2&title=ProektPostanoviKabinetuMinistrivUkrainiproZatverdzhenniaStrategiiRozvitkuMalogoISerednogoPidprimnitstvaVUkrainiNaPeriodDo2020-Roku>).
13. Support to SMEs and entrepreneurs [Електронний ресурс] // European Commision – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/growth/smes/support/networks_en (https://ec.europa.eu/growth/smes/support/networks_en).
14. MBS Purchase Program [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.newyorkfed.org/markets/mbs_faq.html (https://www.newyorkfed.org/markets/mbs_faq.html).
15. Funding for Lending Scheme [Електронний ресурс] // Bank of England – Режим доступу до ресурсу: <http://www.bankofengland.co.uk/markets/pages/fls/default.aspx> (<http://www.bankofengland.co.uk/markets/pages/fls/default.aspx>).
16. Targeted longer-term refinancing operations (TLTROs) [Електронний ресурс] // European Central Bank – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omo/tltro/html/index.en.html> (<https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omo/tltro/html/index.en.html>).
17. “SYMBIOTICS allocates financing for MEGABANK, PJSC to support small and medium enterprises”SYMBIOTICS” (2016).

References.

1. Heiets' V.M. (2015) Innovation Ukraine 2020: National report, NAN Ukrainy. Kyiv, - 336 p. (Accessed 13 December 2016).
2. Lopez de Silanes Molina F., McCahery J., Schoenmaker D., Stanisic D. The European Capital Markets Study: Estimating the Financing Gaps of SMEs. - Duisenberg School of Finance: Amsterdam, 2015. – 179 p. (Accessed 13 December 2016).
3. Korres G. & Polipronopoulos G.A new approach towards the measurement of innovation and technological activities // Journal of European economy. – 2011, Vol.10. – p.213-243. (Accessed 13 December 2016).
4. Fedulova L. I. (2014) “Conceptual principles of enterprises innovation system formation” Aktual'ni problemy ekonomiky. vol. 10, pp. 195-205. (Accessed 13 December 2016).
5. Frankel J. & Schreger J. Over-optimistic official forecasts and fiscal rules in the eurozone // Review of World Economics. – 2013, Vol.149, № 2. – P.247-272. (Accessed 13 December 2016).
6. Carvalho T., Carvalho L., Nunes S. A methodology to measure innovation in European Union through the national innovation system // International Journal of Innovation and Regional Development, 2015, Vol. 6, Issue 2. – p.159-180. (Accessed 13 December 2016).
7. Surugiu C. & Surugiu M. Innovation-LED economic development through marketing and tax incentives //Annuals of the University of Craiova, Economic Sciences Series, 2015,Vol.1, p.100-109 (Accessed 13 December 2016).
8. Tirole J. Overcoming Adverse Selection: How Public Intervention Can Restore Market Functioning, American Economic Review, 2012, Vol. 102, pp. 29–59. (Accessed 13 December 2016).

9. Fedorchuk I.V., “Development and financing of innovations: foreign experience and domestic practice” [Online], available at: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/2480/1/finansuvannia_innovacij.pdf (http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/2480/1/finansuvannia_innovacij.pdf) (Accessed 13 December 2016).

10. State Statistics Service of Ukraine [Online], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (<http://www.ukrstat.gov.ua/>) (Accessed 13 December 2016).

11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2011), Resolution “On formation State innovation non-banking financial-credit organization “Fund of small innovative business support” available at <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1396-2011-%D0%BF> (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1396-2011-%D0%BF>) (Accessed 13 December 2016).

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016) Resolution draft “On approval of Strategic of small and medium businesses development in Ukraine until 2020” available at: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=29c94bc5-77f2-44af-bbf4-5f13e382a3b2&title=ProektPostanoviKabinetuMinistrivUkrainiproZatverdzhenniaStrategiiRozvitkuMalogoISerednogoPidprimnitstvaVUkrainiNaPeriodDo2020-Roku> (<http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=29c94bc5-77f2-44af-bbf4-5f13e382a3b2&title=ProektPostanoviKabinetuMinistrivUkrainiproZatverdzhenniaStrategiiRozvitkuMalogoISerednogoPidprimnitstvaVUkrainiNaPeriodDo2020-Roku>) (Accessed 13 December 2016).

13. Support to SMEs and entrepreneurs [online] – available at:: https://ec.europa.eu/growth/smes/support/networks_en (https://ec.europa.eu/growth/smes/support/networks_en). (Accessed 13 December 2016).

14. MBS Purchase Program [online] – available at:: https://www.newyorkfed.org/markets/mbs_faq.html (https://www.newyorkfed.org/markets/mbs_faq.html). (Accessed 13 December 2016).

15. Funding for Lending Scheme [online] // Bank of England – available at:: <http://www.bankofengland.co.uk/markets/pages/fls/default.aspx> (<http://www.bankofengland.co.uk/markets/pages/fls/default.aspx>). (Accessed 13 December 2016).

16. Targeted longer-term refinancing operations (TLTROs) [online], European Central Bank – available at:: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omo/tltro/html/index.en.html> (<https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omo/tltro/html/index.en.html>).

17. “SYMBIOTICS allocates financing for MEGABANK, PJSC to support small and medium enterprises”SYMBIOTICS” (2016).

Стаття надійшла до редакції 18.12.2016 р.